

מסכת פהרות פרק ו'.

משנה א.

התנא בא ללמדנו שיש מקומות שלפעמים הם רה"י לטומאה ולפעמים

הם רה"ר.

מקום שהיה רה"י, כגון מקום שדות (בקעה), **בימות הגשמים**

שהשדות זרועות ואין אדם נכנס לשם, כדי לא לקלקל את הזרעים, הרי הוא רה"י, ונעשה רה"ר, היינו שהגיעו **ימות החמה**, שנכנסים שם בני אדם, ושוב הגיעו ימות הגשמים, ונעשה רה"י, דינו של מקום זה, שדנים על כל זמן לפי מה שהוא, היינו בימות הגשמים הוא רה"י, ובימות החמה הוא רה"ר.

ציור של ספק טומאה ברה"י, שיש מ"ד שמטהר.

אדם שהתעלף ברה"י, ואין ידוע אם הוא חי או מת, ואדם או כלים

(שמונחים ביד האדם, כדי שיחשבו יש בו דעת לישאל) נגעו בו, אח"כ הוציאו אותו לרה"ר, וגם שם נגעו בו אדם או כלים, ושוב החזירו אותו לרה"י, ועכשיו הוא מת, אך אין ידוע אם כבר בפעם הראשונה שהיה ברה"י היה מת, נחלקו בזה חכמים ור' שמעון.

חכמים סוברים שעל ספק הטומאה כשהיה ברה"י מטמאים, ככל ספק

טומאה ברה"י, ועל ספק הטומאה ברה"ר מטהרים, ככל ספק טומאה ברה"ר.

{הטעם: חכמים לשיטתם שסוברים במס' נדה שהן ספק טומאה ברה"ר הן ברה"י, מה שמטמאים או מטהרים, הויא בגדר ודאי, ולכן אין ודאי אחד מכריע את חבירו, וכל מקום כדינו}.

ר"ש סובר מכיון שברה"ר שהוא בין שני המצבים של רה"י אנו נוקטים

שהוא חי, זה מכריע שגם ברה"י שלפניו היה חי, ולכן גם ברה"י טהור.

{הטעם: ר"ש לשיטתו שסובר במס' נדה, שספק טומאה ברה"ר שטהור הוא

בגדר ודאי, ואילו ספק טומאה ברה"י שטמא הוי בגדר ספק, ולכן הודאי של

רה"ר מכריע את הספק של רה"י}.

משנה ב'

בארבעה אופנים שיש ספק אם נטמא או לא, רבי יהושע מטמא

וחכמים מטהרים.

הקדמה: מצורע מטמא במגע במשא ובביאה. **מגע** הכוונה שאיזה דבר

נגע במצורה. **משא** הכוונה שאדם נשא את המצורע, או הסיט (הזיז) אותו.

ביאה הכוונה שבא מצורע לתוך בית או תחת אילן ועמד שם, נטמאו האדם

והכלים האוכלין והמשקין שהיו שם, הם נעשו ראשון לטומאה. אך אם עבר

שם המצורע ולא שהה שם, אין ביאתו מטמאה.

ציור א) מצורע עומד בתוך הבית, שהוא רה"י, ואדם טהור עובר בחוץ,

ברה"ר.

ציור ב) אדם טהור עומד בתוך הבית, שהוא רה"י, ומצורע עובר בחוץ,

ברה"ר.

ציור ג) כזית מן המת ברה"י, ואדם טהור הולך ברה"ר.

ציור ד) אדם טהור ברה"י, וכזית מן המת ברה"ר.

בכל ארבעת הציורים, יש להסתפק על מגע, אוהל, ומשא או היסט.

ספק אם המצורע או כזית מן המת נגעו בטהור, או לא נגעו, והוא

טהור.

ספק אם הטהור והטמא היו תחת אוהל אחד, והמצורע מטמא בביאה,

והמת מטמא באהל.

ספק אם הטהור הזיז את המצורע, או את הכזית מן המת.

לרבי יהושע טמא, מכיון שהטומאה או הטהרה ברה"י, דינו כספק

טומאה ברה"י.

לחכמים טהור, כיון שאין שניהם ברה"י, דינו כספק טומאה ברה"ר.

ציור א) אילן שהוא עומד ברה"ר, ושרץ מת בין ענפיו, עלה אדם על האילן,

ספק נגע בשרץ, טמא האדם, דכיון שאין בני אדם עולים על האילן, הוה רה"י וספקו

טמא, אע"פ שעצם העץ ברה"ר.

{אך זה דוקא אם עלה על האילן, אבל אם עומד ברה"ר והושיט ידו לבין

הענפים, הרי זה תלוי במחלוקת של המשנה הקודמת}.

ציור ב) הכניס ידו לתוך חור בקיר שנמצא ברה"ר, ובתוך החור יש שרץ, ספק

שמא נגע בשרץ, טמא מספק ככל ספק טומאה ברה"י.

ציור ג) חנות שהיא רה"י, שיש בה **כזית מן המת** שמטמא באוהל, והחנות

פתוחה לרה"ר, ספק נכנס האדם לחנות ונטמא באוהל, טהור מספק, כשיטת חכמים

במשנה לעיל.

אותו דין אם בחנות יש **שרץ** שמטמא רק במגע ולא באוהל, ויש לאדם ספק

אם נכנס לחנות ונגע בשרץ.

ציור ד) שתי חנויות ברה"ר, אחת יש בה כזית מן המת שמטמא באוהל ואחת

טהורה, ודאי נכנס לאחת ואין יודע באיזה, טמא, כיון שודאי נכנס הוה ספק ברה"י.

משנה ג'

משנה ד'

המשנה מדברת בספק טומאת אוהל, ומשנתינו מדברת בספק טומאת מגע שרץ.

שרץ מת שמתמא במגע, וצפרדע שהוא טהור, מונחים ברה"ר, והלך אדם ונגע באחד מהם ואינו יודע באיזה מהם, ואח"כ נגע בתרומה, הדין כנ"ל.

משנה ה'

שני בני אדם שהלכו כל אחד בשביל אחר, ואח"כ נגעו בתרומה, ויש דיון על האדם ועל התרומה, יש בזה שלשה ציורים. א) **אם באו שניהם בבת אחת לשאול**, שניהם טמאים מספק וצריכים טבילה, כיון שאי אפשר לחכם לטהר לאחד יותר מהשני, והטהרות תלויות. ב) **אם באו לשאול בזה אחר זה**, גם האנשים וגם הטהרות טהורים, כי כל אחד הוא ספק טומאה ברה"ר. ג) **בא אחד לשאול על עצמו ואח"כ שאל על חברו**, מחלוקת, לר' יהודה טהורים, כדין שני בני אדם ששאלו בזה אחר זה, לר' יוסי טמאים, מכיון שהשואל הוא אדם אחד, נחשב כשאלה בבת אחת.

משנה ו'

המשנה הקודמת דברם שני ככרות של חולין, ונגע אחד מהם בשרץ, ונטמא להיות ראשון, והשני בחזקת טהרה, אכל אחד את אחד מהשני ככרות, ואילו היה בטוח שאכל את הככר הטמא, היה נטמא מדרבנן, אך יש לו ספק איזה ככר אכל, ואח"כ נגע בתרומה, ואח"כ חברו אכל את השני ונגע בתרומה, הדין כנ"ל במשנה הקודמת.

משנה ז'

אע"פ שספק טומאה ברה"ר טהור, מ"מ כשיש סיבה לטמא מטמאים, כגון שיש רוב המכריע לטמא, לפי שרוב נחשב כודאי. אדם ישב ברה"ר וראה שאדם אחד דרס על בגדיו, אופן נוסף, כשלא דרס על בגדיו, אלא האדם ירק, והיושב נגע ברוק ואין ידוע אם הדורס או היורק היה זב, ואז הבגדים הם אב הטומאה מחמת מדרס הזב והאדם ראשון, או שהוא ראשון מחמת שנגע ברוק הזב, או שהדורס או היורק אדם טהור, ואז האדם היושב טהור, הדין כך: **ברוק**, אם נגע האדם בתרומה, שורפים את התרומה, ואע"פ שספק טומאה ברה"ר טהור, מ"מ כבר למדנו לעיל (פ"ד מ"ה) שרבנן התייחסו לכל רוק הנמצא כודאי רוק של זב.

בספק של דרס על בגדיו, הולכים אחרי הרוב, אם רוב אנשי אותה העיר זבים, הרי זה גדר ודאי ושורפין תרומה, ואם אין רוב הו"ל ספק טומאה ברה"ר, וטהור. ציור שני: **ישן ברה"ר**, וכשהתעורר אינו יודע אם דרסו בני אדם על בגדיו, נחלקו ר' מאיר ורבנן, **לר"מ** בגדיו טמאים מדרס, לפי שחוששין שזב דרס על בגדיו, ואפילו אם רוב אנשי העיר אינם זבים, מ"מ חוששין, שמא רוב אנשי העיר דרסו על בגדיו, וביניהם גם מיעוט הזבים שיש בעיר, **לחכמים** טהורים בגדיו, שמא לא דרסו בכלל על בגדיו, והוה ספק טומאה ברה"ר.

הקדמה: למדנו לעיל (פ"ג מ"ה) כל הטומאות כשעת מציאתן, היינו אם יש ספק על דבר האיך היה מצבו לפני שמצאנו אותו, אם היה בצורה שמתמא, הולכים

אחרי הזמן שאנו מוצאים אותו עכשיו, ואומרים שכך היה הדבר קודם, ואם נמצא באופן שהוא מטמא, הרי הוא כודאי טמא ושורפים את התרומה, וכן להיפך אם עכשיו הוא טהור דבר זה נקרא חזקה דהשתא.

אך אם יש חזקה דמעיקרא שמתנגדת לחזקה דהשתא, הוי ספק טומאה, וברה"ר טהור, וברה"י טמא. ונחלקו ר"מ וחכמים, האם צריך שהחזקה דמעיקרא תהיה באותו מקום שיש את החזקה דהשתא.

נגע אדם טהור באדם אחר בלילה, הנגיעה היתה ברה"ר, ולא ידוע אם האדם היה אז חי, או מת ואז נטמא האדם שנגע בו, ובבוקר מצאו כשהוא מת **באותו מקום**, **לר"מ** טהור הנוגע בו, ואע"פ שמצד חזקה דהשתא היה לנו לטמאו, ולומר שכבר בשעת נגיעה היה מת, מ"מ כיון שיש לו חזקה דמעיקרא, שבאיזה שהוא שלב היה חי, הרי יש כאן ספק טומאה ברה"ר, והוא טהור. **לחכמים** טמא, כיון שעל מקום זה שמצאנוהו מעולם לא היה חזקת חי, לכן במקום זה נחשב שיש רק חזקה דהשתא, והדין הוא שכל הטומאות כשעת מציאתן.

בגמ' מבואר שמה שחכמים מטמאים הוא רק אם הוא במקום מציאתם, היינו שנמצא באותו מקום שנגע בו בלילה, אבל אם נגע בו במקום אחר מהמקום שמצאו בבוקר מת, סוברים חכמים שהוא טהור, לפי שאין מחזיקין טומאה ממקום למקום.

אם יש בעיר אשה שוטה, והרי שוטה אינה יודעת לטהר את עצמה, או

משנה ח'

שיש בעיר גויה, שרבנן גזרו על הגוים שיהא דינם כזבה, או כותית לאחר שגזרו עליהם שיהא דינם כגוים, כל רוק שנמצא בעיר טמא.

הראשונים מקשים, דלעיל (פ"ד מ"ה) למדנו סתמא כל הרוקין

הנמצאים טמאים, ולא כתוב שדוקא אם יש שוטה וכו' בעיר. **הרא"ש** מתרץ שמשנה זו מפרשת את המשנה שם, ואין הכי נמי, גם שם מדובר שיש אחת מנשים אלו בעיר. **הרמב"ם** מתרץ ששם אינו אלא בגדר ספק, ולכן אם יהא ספק נוסף, יהא ספק ספיקא, ואילו כשיש אחת מנשים אלו בעיר, הוי גדר ודאי.

איש שדרסה אשה על בגדיו, וחושש שמא היא אשה נדה, ונטמאו

בגדיו מדין מדרס, או שישבה עמו אשה בספינה קטנה, שאם היא נדה וגרמה לספינה להתכופף ולהגביה את האיש הטהור, והרי זה נחשב טומאת מדרס,

הדין הוא כך: אם האשה יודעת שהוא כהן ואוכל תרומה, בגדיו טהורים, דודאי

אינה נדה, שא"כ היתה נזהרת מלטמאו, ואם אינה מכירתו, ישאלנה, ואם

תאמר שהיא טהורה נאמנת.

עד אחד אומר לאדם ראיתי שבמקום פלוני בשעה פלונית נפל עליך

משנה ט'

שרץ ונטמאת, והוא מכחיש העד לומר ברור לי שלא נטמאתי אז, הדין הוא

שהוא טהור, ואפילו ברה"י, משום שאדם נאמן על עצמו.

שני עדים אומרים לו נטמאת, והוא מכחיש ואומר לא נטמאתי, **לר"מ**

טמא, כיון ששני עדים מכחישים דבריו, (ואם עדים יכולים לחייבו מיתה, כ"ש

בזה). **לחכמים** טהור, לפי שיכול לתרץ דבריו ולומר, שכוונתו שלא עמד בטומאתו, לפי שטבל. {וגם אם אומר שלא זו היתה כוונתו, אנו תולים שיש לו סיבה למה הוא אומר כך}.

עד אומר נטמא, ושנים אומרים לא נטמא, והוא עצמו אומר איני יודע, בין ברה"ר בין ברה"י טהור, לפי שאין עד אחד במקום שני עדים כלום, וכן להיפך אחד אומר לא נטמא ושנים אומרים נטמא, הרי הוא טמא ודאי. עד אומר נטמא, ועד אחר אומר לא נטמא, הוי ספק טומאה, ברה"ר טהור ברה"י טמא.